

Denne fil er downloadet fra
Danmarks Tekniske Kulturarv
www.tekniskkulturarv.dk

Danmarks Tekniske Kulturarv drives af DTU Bibliotek og indeholder scannede bøger og fotografier fra bibliotekets historiske samling.

Rettigheder

Du kan læse mere om, hvordan du må bruge filen, på
www.tekniskkulturarv.dk/about

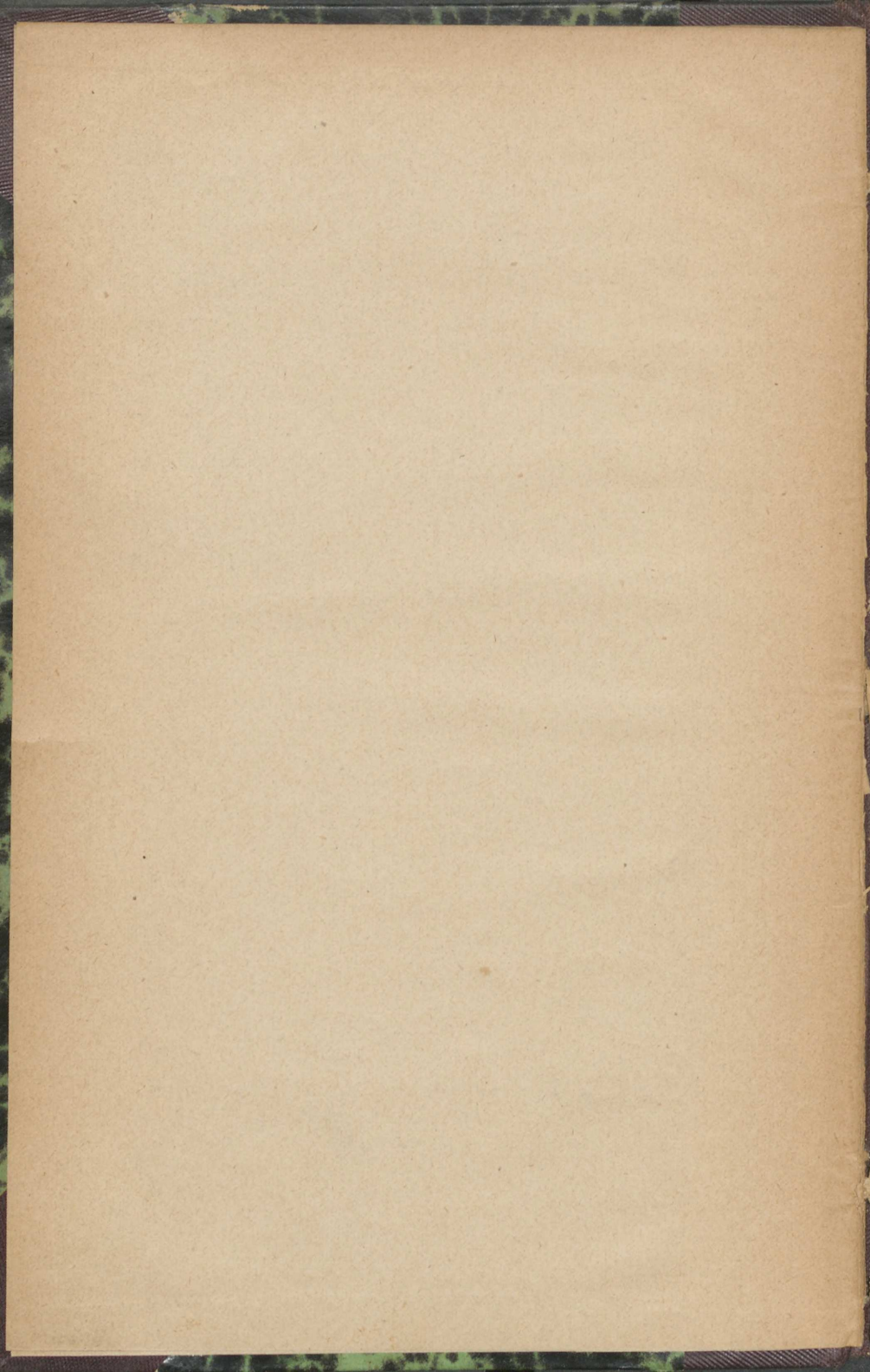
Er du i tvivl om brug af værker, bøger, fotografier og tekster fra siden, er du velkommen til at sende en mail til *tekniskkulturarv@dtu.dk*

A. Fraenkel,
Arbeiderorganisationernes
Maal og Midler.

INDUSTRI-
FORENINGEN.

331.88 True gl

1890.

~~80-37~~

Arbeiderorganisationernes Maal og Midler

af

A. Fraenkel.

**INDUSTRI-
FORENINGEN.**

Kjøbenhavn.

Forlagt af Brødrene Salmonsens (J. Salmonsens).

Trykt hos Simon Bernsteen.

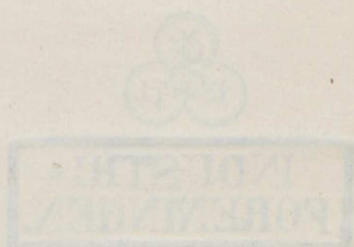
1890.

DANMARKS TEKNISKE BIBLIOTEK

Arbejderorganisationer

Maal og Midler

A. Frenckh

København

Udgivet af Forlaget 'Arbejder' i København

1920

1920

Udgivet af Forlaget 'Arbejder' i København

FORORD.

De i denne Piece optrykte Artikler have været optagne i »Dagens Nyheder«. Da de imidlertid ere udsolgte, og der stadig indløber Anmodninger til Forfatteren om atter at gjøre den tilgængelig for Publicum, saa forelægger jeg dem herved i Pieceform.

Jeg havde kunnet ønske at udarbeide dem yderligere, naar de skulde udgives i Særtryk, men min Afreise til Udlandet i disse Dage hindrer mig deri.

Kjøbenhavn i October 1890.

Forf.

I.

„Den jernhaarde Lønningslov“.

Lasalle har formuleret en økonomisk Lov, der har spillet en meget betydelig Rolle i den socialistiske Agitation, under den træffende Betegnelse: »Den jernhaarde Lønningslov«.

Den udtaler: at Grændsen for Arbejdslønnen er bestemt ved det Minimum, der til enhver Tid er uomgængelig nødvendigt til Livets Opretholdelse. Dersom Arbejdslønnen stiger op over dette Niveau, saa øges Tilbudet af Arbeidskraft; men synker den ned under det, saa vil Dødeligheden blandt Arbejderne tiltage, indtil deres Rækker ere saaledes decimerede, at et formindsket Tilbud atter hæver Lønnen op til hint Niveau.

Altsaa: høiere vil Arbejdslønnen, efter denne Lov, aldrig i Længden kunne drives, end til det Niveau, der bevarer Arbejderne fra at decimeres af Mangel og Elendighed i en saadan Grad, at Samfundet ikke kan erholde tilstrækkelig Arbeidskraft til Udøvelsen af sine Funktioner.

Vi skulle først bemærke, at dersom denne Lov virkelig var den nødvendige Konsekvens af den nuværende Samfundsordning, saa maatte de,

der søge denne fjernet, ikke betragtes som Menneskehedens Fjender, men som dens Velgjørere. Det vil altsaa være af største Vigtighed at undersøge, hvad der eventuelt maatte være sandt i den, og hvad ikke.

Destoværre er der en ikke helt ringe Fond af Sandhed i den, hvilket bedst belyses ved at paavise, hvori Lasalle har feilet.

Saa underligt denne Beskyldning ogsaa vil lyde for socialdemokratiske Øren, saa maa vi dog udtale, at Lasalle, og endnu mere tidligere Socialister, vare altfor meget Kjød af den klassiske Nationaløkonomis Kjød, og Blod af dens Blod til ikke at gjøre sig skyldig i de samme Feil i Grundsynet som denne. Vore Dages Socialister følge dem troligt efter i denne Henseende, indtil endelig efter ikke altfor lang Tids Forløb Livet ogsaa for dem vil tage Veiret fra Doktrinerne.

Lasalles Feil med Hensyn til »den jernhaarde Lønningslov« var, at han opstillede den som en evig Naturlov i Forhold til den nuværende Samfundsorganisation, at han hævdede den som naturnødvendig og uafhjælpelig forbunden med denne — som Virkning med Aarsag.

Dersom dette var Tilfældet, saa vilde en »Udvikling« af vor Tids Samfundsorganisation til en ny, og efter de konkrete Forhold bedre afpasset, være utænkelig; saa maatte enten Menneskene, eller i alle Fald de, der have Magten, frivillig blive enige om at afskaffe denne Organisation og indføre en anden, hvad de aldrig ville blive, eller de, der ikke have Magten, og som altsaa ere denne Organisations Offre, maatte søge at skaffe sig Magten og fjerne den ved Vold.

Men denne Lov er heldigvis ingen Naturlov, hvilket vi skulle søge at godtgjøre.

Vi spørge da først: under hvilke Forhold gjælder denne Lov, og under hvilke ikke?

Og dernæst: hvorfor gjælder den hist og ikke her?

Og Svaret bliver: under vor Tids Samfundsorganisation gjælder »den jernhaarde Lønningslov« overalt, hvor Arbeiderne **ikke** ere organiserede, men den kan ophæves derved, at Arbeiderne organisere sig.

Vi ville søge at godtgjøre dette.

Lad os antage, at der i et eller andet Fag var en Efterspørgsel, der tilfredsstilledes gennem 10,000 Arbeidstimer pr. Dag, og at der i Faget fandtes 1000 uorganiserede Arbeidere, der altsaa, med en daglig Arbeidstid af 10 Timer, netop tilfredsstillede de forhaandenværende Krav. Lad os videre sætte, hvad der sker hver Dag, at enten Efterspørgselen bliver ringere, eller, at der opfindes en ny Maskine eller, at der af den ene eller den anden Grund en skøn Dag kun behøves 9000 Arbeidstimer til at tilfredsstille Efterspørgselen med, saa vil dette altsaa sige: at 100 Arbeidere af de 1000 maa (ved den tidligere Arbeidstid) blive brødløse.

Hvad sker da? Dagen efter begynder Konkurrencen mellem de uorganiserede Arbeidere. Ingen af dem vil være imellem de 100, der miste deres Erhverv, og Enhver søger at underbyde den Anden; det vil sige: Enhver tilbyder at arbejde mere end de 10 Timer for den samme Betaling som før.

Men, hvad er nu atter Følgen heraf?

Lad os sige, at den af de 1000 Arbeidere saaledes tilbødte billigere Arbeidskraft i Gjennemsnit andrager 11 Timer pr. Mand til samme Betaling som før de 10. Saa staar nu Arbeidsgiverne

med et Tilbud af 11,000 Arbeidstimer for de samme Penge, for hvilke de før kun fik 10,000. Men Faget behøver kun 9000 daglige Arbeidstimer; og Følgen er altsaa: at nu maa ikke længere 100 Arbeidere gaa, men **200**. — — Og saaledes bliver det ved ned til det Punkt, hvor Elendigheden mellem de Arbeidere, der have Arbeide, er lige saa stor som mellem dem, der Intet have, hvor Tilværelsen er et Helvede og Døden den eneste kjærkomne Gjæst i de usle og demoraliserede Hjem. Og, hvor man er vel seet, der kommer man gjerne, derfor kommer den der ogsaa, hyppigere og hyppigere. Den bruger sin Le forneden paa de smaa Børn og foroven paa de Gamle; den er en stor Logiker og indseer langt bedre end Menneskene det Vanvittige i denne uregulerede Konkurrence, og jo mindre lærvillige vi vise os, desto mere bearbejder den os som enhver anden god Læremester, indtil den, som hos Knivsmeddene i Sheffield, ikke tillader Nogen at overskride 28 Aars Alderen. Saaledes bliver den ved, indtil det Punkt er naaet, da de Tiloversblevne ikke længer ere istand til at præstere det Antal Arbeidstimer, som Efterspørgselen kræver. Naar dette Punkt er naaet, saa stiger atter Lønnen og dermed Livsbetingelserne, og nu bliver Døden foieligere, og Dødelighedscifferne blive lavere, indtil Tilbudet af Arbeidskraft atter bliver større end Efterspørgselen og det hele Kredsløb igjen staar ved sit Udgangspunkt.

Dette er den sociale Tilstand, under hvilken »den jærnhærdede Lønningslov« gjælder, og ærede Læsere ville venligst erindre, at det var en Tilstand, hvis Forudsætning og Særkjende paa Arbeidernes Side var — at de stode uorganiserede —.

Vi skulle derefter se, hvorledes Sagen stiller sig, naar Arbeiderne ere organiserede.

Vi blive ved det samme Exempel: et Fag med 1000 Arbeidere à 10 Timer daglig, hvortil der netop svarer en Efterspørgsel af 10,000 daglige Arbeidstimer. Efterspørgselen daler imidlertid, og lader sig tilfredsstille med 9000 Timer, men Arbeiderne ere her, som anført, organiserede. Vi antage, at Udviklingen allerede er saa vidt fremme, at de foreløbige Forhandlingstrin eller rettere Ikke-Forhandlingstrin med Striker, Grovheder, Volds-handlinger o. s. v. ere overstaaede — disse foreløbige Stadier spille ingen Rolle for vort Exempel — hvad skeer da?

Saa tilkalder Arbeidsgivernes Organisation Arbeidernes og forelægger dem Sagen. Fra den ene Side paavises det, at Produktionen er netop 1000 daglige Arbeidstimer for stor, at man ikke længere behøver 10,000, men kun 9000 Arbeidstimer. Repræsentanterne for de 1000 Arbeidere foreslaa da, at man istedetfor at arbejde 10 Timer daglig, arbejder 9 Timer daglig. Det bliver med 1000 Arbeidere netop de nødvendige 9000 Timer, og da Produktionen saaledes netop svarer til Forbruget, vil Prisen kunne holdes baade paa Produktet og paa Arbeidslønnen, og dersom andre Forhold indvirke, saa undersøger man dem og konstaterer, om de kunne afhjælpes eller ei. Med andre Ord: i dette Tilfælde er »den jærnhærdede Lønningslov« ophævet.

Denne Lov er en af Socialismens Hovedskandser, og da dette Parti jo mener, at vi ikke kunne naa til en ny og hensigtsmæssig Samfundsordning gennem en Udvikling, men at det kun kan ske gennem et Brud, saa ville denne Læres Tilhængere ikke synes om, at vi have paavist det

Feilagtige i at opstille den omtalte Lov som fremgaaende med Naturnødvendighed af den nuværende Samfundsorden. Men paa den anden Side ville de, der staae uden Forstaaelse af, at vi faktisk staae paa Tærskelen af en ny økonomisk Samfundsorganisation, i hvilken Koalitionen overhovedet, og da ogsaa Arbeidernes, vil komme til at spille en stor og uundværlig Rolle, og som derfor se en Trudsel imod den bestaaende Orden i enhver Arbeiderorganisation, ikke synes om, at vi have indrømmet det, der er Sandhed i »den jernhaarde Lønningslov«, og angivet Arbeidernes Organisation som Midlet til dens Ophævelse.

Herved er der imidlertid Intet at gøre. Sandheden er vigtigere end Partierne, ganske særlig i disse Spørgsmaal. Men hvad vi skyldte de sidstnævnte Folk er, ikke alene at undersøge Nødvendigheden og Berettigelsen af Arbeiderorganisationerne, gaaende ud fra Arbeidernes Paastande og Synspunkter, men ogsaa at gjøre det, gaaende ud fra Arbeidsgivernes, og vi skulle derfor i næste Artikel optage denne Undersøgelse, idet vi stille os paa det for Arbeiesgiverne under de nuværende Forhold, bedst indrettede Standplads: Manchester-skolens.

II.

Den menneskelige Arbeidskraft som Vare.

Manchesterskolen siger om den menneskelige Arbeidskraft, at den er en Vare, idet den

er Gjenstand for regelmæssigt Kjøb og Salg, og naar man beklager, at Arbeidslønnen i et Fag er lille og Arbeidstiden lang, saa svarer den, at den ogsaa beklager det, men at den ikke er i Stand til at ændre det, thi, som Vare er den menneskelige Arbeidskraft underkastet den »Naturlov« at være afhængig af Forholdet mellem Tilbud og Efterspørgsel; derved kan Intet ændres.

Lad os da nu se, hvorledes en Kjøbmand, der raader over en anden Vare, bærer sig ad, naar dette Forhold mellem Tilbud og Efterspørgsel stiller sig uheldigt for ham.

Lad os sætte, at det er en Kornhandler, og at han en Dag gaar paa Børsen og udbyder en Ladning Korn, som han har svømmende et eller andet Sted, men finder, at Prisen i hans sædvanlige Marked er flou.

Hvad er Børsen for noget?

Børsen er et Sted, hvor Kjøbmænd, der handle med næsten alle mulige Varer, daglig til en bestemt Tid, træffe hverandre; hvor de spørge hinanden, hvilke Varer de raade over, til hvilken Pris o. s. v., og afslutte Kjøb og Salg med hinanden. Børsen er simpelt hen: et stort Torv. — Men den er et Torv ikke alene for en lille eller stor Bys Detailhandel, men et Torv for Engroshandelen, og ikke alene for et enkelt Lands Engroshandel, men for hele Verdens, hvilket muliggjøres derved, at hele Verdens Telegrafnet i Børstiden koncentrerer sig paa hver enkelt af de store Børser, og i Telegrammer meddeler dem, hvordan Korn og Sukker, Jærn og Bomuld og alt muligt Andet »staaer« i alle andre Lande i Verden, der har Betydning for den paagjældende Vare.

Men ikke alene saadanne Telegrammer, der have direkte Hensyn til Priserne, ogsaa alle mulige,

der have det indirekte sendes derhen. Telegrammer om Krigsrygter og Fredsrygter, daarlig Høst og god Høst, Pest og Kolera, o. s. v., o. s. v. og den erfarne Kjøbmand veier hver enkelt Efterretning og vurderer dens Paalidelighed, sammenholder den med alle de andre, og med sine privat modtagne Meddelelser og danner sig derved et Billede af Tilstandene i sin Branche hele Verden over, efter hvilket han bestemmer, om han vil købe eller sælge. Ganske ligesom en fornuftig Husmoder i en Provinsby, der skal købe en Høne paa Torvet, først informerer sig hos samtlige Bønder om Prisen paa deres Høns, forend hun slaar til, og ganske ligesom hver enkelt Bonde søger at skaffe sig et Overblik over, hvad der er paa Torvet af Høns og af Kjøbere, til Høns, inden han sætter sin Pris.

Dette er den Rolle, som Børsen spiller for Kjøbmanden; den giver ham alle de Faktorer paa Haanden, der ere bestemmende for Prisen paa hans Vare, hvad enten de ere af virkelig Værd eller af indbildt, hvad enten det er reelle Prisnoteringer eller løs Klaffer. Hans Sag bliver det at vurdere det Ene med det Andet, men Børsen besørger det i Hænderne paa ham, den giver ham, kortest udtrykt, Oversigt over Markedet, og dette gjør det muligt for vor Kornhandler, naar Prisen er flou i Kjøbenhavn, at dirigere sin svømmende Ladning til Petersborg eller Håvre og maaske der anbringe den med god Gevinst.

Manchesterskolen siger nu, at den menneskelige Arbeidskraft er en Vare, og Arbeideren er altsaa Kjøbmand i Forhold til sin Arbeidskraft. — Men hvor er hans Børs? Hvor er dette for ham som for de andre Kjøbmænd vigtige, ja uundværlige Sted, hvor alle de Faktorer, der have

Indflydelse paa Prisen paa hans Vare, findes samlede? Hvor skal han faae at vide, om han istedetfor at maatte tage imod 2 Kroner i Helsingør, f. Ex. kan tjene 3 i Kjøbenhavn; om det Arbejde, der bydes ham der, er af saa lang Varighed, at Reisen kan betale sig, om Bolig og Føde der ere lige saa billige som i Helsingør, hvad Reisen koster o. s. v. Hvor skal han faa Midler til at danne sig et Begreb om, hvorvidt en Arbeidsløshed er lokal eller almindelig, temporær eller af lang Varighed, og hvis det Sidste er Tilfældet og han vil udvandre, hvor skal han da faae Penge hertil? Hvorledes skal han, med et Ord, faae Oversigt over sit Marked?

Ja, den uorganiserede Arbejder staaer i denne som i andre Henseender fuldstændig værgeløs. Om den Bande, der slaaes om Arbejdet udenfor Dokportene i London muligvis kan faae rigeligt Arbejde i Liverpool aner den ikke, og véd den det, saa har den ikke Penge til at reise derhen og indrette sig for; den er, som vi have set i tidligere Artikler, værgeløs prisgiven Arbejdskjøberen, ganske som Sælgeren af enhver anden Vare vilde være det, dersom han stod overfor en eneste Kjøber og var tvungen til at sælge. Thi dette, maa vi jo vel erindre, er Stillingen af en uorganiseret Arbejder; han maa og skal sælge ellers er han redningsløst fallit, d. v. s. hjemfalden til Hungeren eller Fattigvæsenet. Han maa kaste sin Vare i Markedet »uden Forbehold«, og hans Marked er en høist indskrænket Plet af Jorden, og selv om han vidste, at han i en anden Verdensdel kunde blive Millionær, medens han her maa sulte, saa vilde han dog være ude af Stand til at naae derhen, af Mangel paa Kapital.

Men anderledes er den organiserede Arbejder

stillet. For ham er Organisationen, Fagforeningen, en Børs, naar den er, hvad den skal være, og hvad de engelske Fagforeninger faktisk ere.

Organisationen skal sørge for at være underrettet om Fagets Tilstand, ikke alene i andre Dele af samme Land, men ogsaa i forskellige Lande. Den skal bearbejde de indgaaende Efterretninger, og gjøre dem let tilgængelig for Arbejderne, den skal ved Forskud eller Understøttelse gjøre ham det muligt at søge fra et overfyldt Marked hen til et, der ikke er tilstrækkeligt forsynet, og hvor han altsaa kan vente sig en bedre Pris for sin Vare. Dersom Arbeidsforholdene i et Land ere i permanent Tilbagegang — Irland —, skal den organisere Udvandring, og dersom Lønnen etsteds gennem stiltiende eller aabenlyse Aftaler mellem Arbeidsgiverne trykkes ned under, hvad der kan og bør gives, saa skal den sætte Arbejderne istand til at trække sin Vare tilbage fra Markedet, og ved alle lovlige Midler søge, at hindre Tilførsel af Varen andetsteds fra. Ganske som Børsmanden, gennem de Aftaler med Andre i samme Fag, som vi have berørt i tidligere Artikler, søger at holde sit Marked i de bedst mulige Betingelser for Salget af sin Vare.

Børsens Funktioner er det altsaa, Arbeiderorganisationen skal udføre for sine Medlemmer. Den har endnu mange andre Funktioner, men vi holde os her kun til denne. Alene derved, at vi have belyst Arbeiderorganisationens Maal og Midler til denne ene Side, alene derved vil enhver Manchestermand være nødsaget til at indrømme, at disse Organisationer ere nødvendige Konsekvenser ogsaa af hans eget Standpunkt, og dersom han ikke vil det, saa slaar han sig selv paa Munden. Han tilstaaer saa, at han nok vil have Manchester-

principerne gjældende der, hvor han, N. N. kan have Fordel af dem, — men ikke ellers, eller med andre Ord, han forlanger etableret en Undtagelsestilstand til Fordel for sin lille Klasse. Men det er klart, at han herved opstiller en Fordring, der er stik modsat Samfundets Interesse, og det bliver altsaa ham, og ikke Arbeiderorganisationerne, der indeholde en Fare for Samfundet.

Men vi maa endnu til Slutning udtrykkelig erindre om, at idet vi have paavist Nødvendigheden af Arbeidets Organisation ogsaa fra Betragtningen af den menneskelige Arbeidskraft som Vare, saa er dette Standpunkt Manchesterskolens og ikke vort.

Dersom vi, saaledes som hin Skole, vilde blive staaende ved denne Karakteristik, saa vilde vi bære os ad ganske som den, der vilde nøies med at karaktisere Mennesket, idet han betegnede det som et Pattedyr. Han har jo dermed ganske vist angivet en virkelig tilstedeværende, rent fysisk t Artslighed, men han har ikke desto mindre, dersom han bliver staaende derved, givet en fuldkommen falsk Karakteristik af Mennesket, idet han har undladt at gjøre opmærksom paa Artsuligheden mellem dette og Pattedyret.

Og lige saa med den, der nøies med at betegne den menneskelige Arbeidskraft som en Vare.

Hvad der særlig fra Samfundets og fra Statens Side gjør denne Karakteristik ganske betydningsløs, er dette, at der til den Vare, der kaldes menneskelig Arbeidskraft findes uadskillelig knyttet et Menneske, det vil sige et Væsen med et Maal i sig selv og det Væsen, der danner Centret for den hele økonomiske Organisation og Objektet for enhver tænkelig For-

anstaltning fra Statens eller Samfundets Side. Og Umuligheden af at skille den menneskelige Arbeidskraft fra selve Mennesket er det, der gjør det nødvendigt for Staten ikke alene med Sympathi at se paa Arbeiderorganisationerne og de andre Midler, hvis Maal det er at hindre, at den, der kjøber Arbeidskraften, tillige kjøber Mennesket, men ogsaa selv at gribe ind paa alle Omraader, hvor denne, det hele Samfund truende Fare, viser sig, og hvor Arbeiderorganisationerne ikke selv ere istand til at fjerne den. Dersom den moderne Stat ikke opfatter sin Stilling til det sociale Spørgsmaal saaledes, saa kommer den i Strid med sig selv, og al ydre Magt vil da ikke i Længden kunne hindre dens Opløsning.

III.

Det praktiske Livs Standpunkt.

I de to foregaaende Artikler er det paavist, at Fagforeningerne fremgaa som nødvendig Consekvens, ikke alene af et socialistisk Standpunkt, men ogsaa af dettes diametrale Modsætning, Individualismens, altsaa Manchesterskolens. Det fremgaaer endvidere af Artiklerne, at denne Konsekvens ikke alene er en ren formel, men at den er i høj Grad reel; at den med Nødvendighed maa udvikle sig af selve de Forhold, som begge Standpunkter skabe, naar vi tænker os det praktiske Liv formet fra dem.

Men vi selv staar jo ikke paa noget af disse Standpunkter; vi ere jo tvært imod Modstandere af dem begge, blandt andet, fordi intet af dem svarer til Livets faktiske Forhold, og medens vore Grunde altsaa ere fuldt gyldige overfor begge disse Standpunkter, have vi dog ikke med dem godtgjort, at Arbejderorganisationerne, ogsaa ud fra vort eget Standpunkt, ere ønskelige eller rettere uundværlige Led i Samfundets økonomiske og sociale Organisation.

Hvilket er da vort Standpunkt? Vi kunne betegne det som det praktiske Livs Standpunkt i Modsætning til Doktrinernes, og naar vi derfor skulle diskutere en økonomisk Foranstaltnings Hensigtsmæssighed eller Ikkehensigtsmæssighed, saa begynde vi med, ad en eller anden Vei, at søge Klarhed over, hvilke Forhold Livet frembyder paa de Omraader, der direkte eller indirekte have Betydning for det omhandlede Spørgsmaal.

Vi søge derefter at komme paa det Rene med, om den Udvikling, Livet saaledes har taget, lader sig direkte ændre eller ikke gennem ydre Foranstaltninger.

Dette lader sig næsten aldrig gjøre; men hvad man derimod ofte kan, dersom det skulde vise sig, at Tingenes naturlige Udvikling truer store Samfundsinteresser, er, at hæmme eller ganske neutralisere de uheldige Virkninger af denne Udvikling, ved at skabe eller støtte Institutioner, Forhold, Virksomheder, der paa en Gang ere i Harmoni med de Ideer og materielle Forhold, der bære Tiden, og som værne de Samfundsinteresser, der ere truede.

Forsøge vi nu denne Methode overfor det foreliggende Spørgsmaal om Nødvendigheden af Arbejderorganisationerne, saa have vi altsaa først

at spørge: frembyder den faktiske økonomiske og sociale Udvikling noget fuldt ud karakteristisk Træk, der har Værdi for dette Spørgsmaal?

Herpaa maa svares Ja; ikke alene et Træk af Betydning, men et af afgjørende Betydning nemlig: Bedrifternes Centralisation.

Det bedes bemærket, at jeg ikke siger Kapitalens Centralisation, men Bedrifternes.

Betydningen af denne Forskel kan jeg ikke her gaa nærmere ind paa, men jeg har, ved at bruge det sidste Udtryk, i alt Fald den Fordel, at dets Berettigelse ikke lader sig omtviste. Vi behøve nemlig her ikke at lade os nøie med en Appel til Forretningsmænds Skjøn, eller til, hvad der umiddelbart springer i Øinene selv ved den løseste Betragtning af vor Tids økonomiske Forhold; vi kunne simpelthen henvise til en af Europas første statistiske Autoriteter, den tidligere nævnte Englænder Giffen, der har godtgjort det gennem sine omfattende statistiske Arbejder, og vor Paastand staaer derefter paa et uomstødeligt, videnskabeligt Underlag.

Men det er klart, at en Centralisation af Bedrifterne betyder en Centralisation af den økonomiske Magt, og dette atter, saaledes som Forholdene endnu ere, en Centralisation af al social og politisk Magt i Hænderne paa en Kreds, der mere og mere vil snævre ind, alt som denne Fortætningsproces skrider fremad. Og naar vi spørge om, hvem denne Kreds kommer til at bestaa af, og først og fremmest, hvilken ethisk Garanti de Udvalgte ville frembyde, saa gjøre vi Regning paa disses ubetingede Anerkjendelse, naar vi ere saa hofflige at sige, at det vil være Mennesker med almindeligt Gjennemsnitsmoral — til at begynde med. Men ogsaa kun til at

begynde med; thi endnu aldrig, saalænge Verden har staaet, har en lille Kreds, der sad inde med hele Samfundsmagten, formaaet at bevare sig for den moralske Decadence, der dels har haft sin Rod i Fristelsen til at misbruge Magten og dels i Fristelsen til at misbruge Nydelsen, Fristelser, som den menneskelige Natur nu engang ikke modstaaer uden Hjælp af de ydre Midler, som en kraftig Opinion, Straffe eller andre Hindringer, stille til dens Raadighed. Med den Udvikling, som baade Misbruget af Kapitalmagten og Nydelsessygen har taget i de sidste Par Decennier, er der ingen Tvivl om, at disse ville skride frem i et Tempo der staaer i Harmoni med Dampens og Elektricitetens Tidsalder.

Det, der vil ske, paa Grundlag af Bedrifternes Centralisation, er ganske det samme, som er sket mange Gange før i Historien. En enkelt Klasse vil, idet den tiltager sig den ulukkende Magt i det Enkelte som overfor Samfundet, blive en Fare saavel for den Enkelte som for Samfundet i det Hele.

Dette blev Tilfældet f. Ex. under Stædernes Patricierherredømme, hvor de privilegerede Slægter faktisk holdt hele den øvrige Befolkning i underdanig Afhængighed, og ligeledes under Feudalmagtens Kulmination, da denne, samtidig med at den gjorde Bonden til Træl, blev en stadig voxende Trudsel imod Kongemagten, indtil denne — de fleste Steder altfor sent — indsaa, at dens egen Existens stod paa Spil og gennem en Fusion med Borger og Bonde afkastede Aaget.

Ganske det samme vil udvikle sig paa Grundlag af det for vor Tids økonomiske Organisation karakteristiske Træk: Bedrifternes Centralisation, men hvad der tidligere foregik i et Aarhundrede, vil

nu fuldbyrdes i et Aarti. Magtmaaleren for vor Tid er en ganske anden enkelt og let haandterlig, end forrige Tiders. Penge flyde anderledes let sammen end Jordegods, og Magtens Sværd, der i forrige Tider mœisommelig maatte flyttes fra By til By, flyver nu i Sekunder fra en Verdensdel til en anden, i Form af en Vexelprotest eller en Ordre til at ødelægge en Stats Finanser ved at »kaste« dets Pengeværdier paa alle Børser.

Men ikke alene med Hensyn til den Bevægelse, der karakteriseres af Bedrifternes Centralisation staa vi overfor en historisk Analogi. Dette er heldigvis ogsaa Tilfældet med Hensyn til den modgaaende Bevægelse: Underklassens Kamp for Aagets Afkastelse, for sin økonomiske og sociale Tilværelse. Undersøge vi denne Kamp før og nu, saa finde vi ligeledes paa denne Side et karakteristisk Træk, der altid betegner et Vendepunkt i denne Kamp, og som tillige giver En en Anelse om Tilstedeværelsen af en historisk Retfærdighed, der forsoner med den enkelte Tids Uretfærdighed.

Vi tænke herved paa det, der altid indleder en opadgaaende Periode for en Samfundsklasse, at Tyngdepunktet for Samfundets Ernæring og Udøvelsen af dets Funktioner overflyttes til denne Klasse. Dette synes at være en af de faa Naturlove, som Samfundslivet opviser, og dersom den er det, vil Udfaldet af den nuværende Kamp heller ikke være tvivlsom.

Vi se i det gamle Romerrige de foragtede Barbarer svinge sig op til romerske Borgere, alt som deres Tjeneste til det uhyre Riges Bevarelse bliver mere og mere nødvendig; vi se Feudaladelen danne sig, idet den paatager sig Udøvelsen af Statens Funktioner — Ryttertjenesten, Lehnshærene og den personlige Ledelse af Administrationen —,

men vi se ogsaa den samme Adel afgive sine Forrettigheder, da Teknikens Udvikling — Skydevaabene — og Pengevæsenets almindelige Indførelse overflytter dens Funktioner til Leietroppernes Fodfolk og til teknisk uddannede og med Penge lønnede Embedsmænd, samtidig med at Borger og Bonde gennem Frugterne af det frie Arbejde dække Statens Udgifter. Og naar vi nu se Befolkningens store Gros medbestemmende med Hensyn til Udøvelsen af Statens Functioner gennem den almindelige Stemmeret, og yde Hovedbidraget til dens Ernæring gennem de indirekte Skatter, saa foreligger ogsaa her en historisk Analogi, der vilde blive brudt, dersom dette Folk skulde blive bragt i faktisk Ufrihed gennem den Bevægelse, vi have karakteriseret ved at paavise Bedrifternes Centralisation.

Men et saadant Brud er lidet tænkeligt, der findes Intet, der tyder paa det, tværtimod synes det utvivlsomt, at ligesom det hele Samfunds Fremskridt tidligere er sammenfattet i Begrebet Kultur, der knytter sig til Betegnelsen for Jordeiendommene, for derefter at kaldes Civilisation — civil borgerlig, minder om Borgerherredømmet, saaledes vil Ordet populært, der betyder folkeligt — populus-Folket — i Fremtiden ikke blive Betegnelsen for noget Ringere, men tværtimod for det, hvoraf den hele Menneskeheds Fremskridt er afhængigt.

Spørge vi nu videre, om dette da vil ske derved, at Bedrifternes Centralisation kun er en forbigaaende Bevægelse, der altsaa lader sig standse ved ydre Midler, saa svare vi ubetinget Nei. Vi begrunde dette Svar derpaa, at disse centraliserede Bedrifter netop ogsaa udfylde en Funktion i Samfundet, som vi destoværre ikke her tør dvæle

nærmere ved af Hensyn til Pladsen, men derimod kunne de, for den Enkelte som for Stat og Samfund truende Virkninger af denne Centralisation ophæves ved Udviklingen af dertil egnede Institutioner, og til disse høre til den ene Side saadanne, der kunne fremkaldes ved Statsforanstaltninger — Arbejderlove m. m. — og til den anden Side i første Linie Arbeidets Sammenslutning og Organisation. Denne Vei er den eneste, ad hvilken Arbeideren kan sikre sig den samme Ligestilling overfor Arbeidsgiveren som enhver anden Sælger maa indtage overfor Kjøberen ved Salget af sin Vare, dersom dette Salg ikke skal gaae over til at blive et Rov. Dette er et Forhold, som Staten jo fra Arilds Tid har modsat sig paa andre Omraader f. Ex. gennem Aagerlovgivningen, men som den paa dette maa modsætte sig med sin hele Magt og Myndighed, fordi Arbeidsgiverens ensidige Fastsættelse af Arbeidsbetingelserne vil føre til Arbeiderens faktiske Trældom, en Tilstand hvorunder den moderne Stat maa styrte sammen, saavist som ingen Stat i Verden i Længden har kunnet lade sig ernære af, eller sine Funktioner udøve af Trælle. Vi se altsaa, at vi ogsaa fra vort eget Standpunkt, det praktiske Livs, komme til Anerkjendelse af Arbeiderorganisationerne som uundværlige Led i Samfundets Organisation.

En jævn, fornuftig Arbeider, der, uden at bekymre sig om Doktriner eller »Principer«, hverken fra den ene eller anden Side, skulde udtrykke, hvad han ønskede for sig og sin Klasse, maatte gjøre det i følgende to Krav:

1. Tilstrækkeligt at leve af i Forhold til

Standens berettigede Levofod og med en Arbeidstid, der gav Plads for videre personlig Udvikling.

2. Den sociale Stilling, der tilkommer Enhver, som udfylder sin Plads i Samfundet, og som nu fattes Arbeideren, fordi man ikke yder hans Arbeide den Agtelse, som det fortjener, medens man ofte yder langt mindre fortjenstfuldt Arbeide kvalificeret Agtelse.

I Grunden vilde man kunne nøies med det første Punkt, thi saasnart Arbeiderens materielle Stilling er sikret, vil hans sociale Stilling ogsaa blive det; men vi have udskilt denne som et særligt Punkt, for udtrykkelig at henvende Opmærksomheden paa den store Uretfærdighed, Samfundet begaar overfor den menneskelige Fornødenhed — den sociale Anerkjendelse i Forhold til det sociale Værd — der maaske er den mest udprægede, næst Selvopholdelses- og Formeringsdriften.

Det første Middel til Opnaaelsen af dette Maal er, at Arbeideren bliver stillet lige med Arbeidsgiveren ved Fastsættelse af Arbeidsbetingelserne, og dette kan kun naaes paa fyldestgørende Maade gennem Arbeiderorganisationerne.

Uden disse have vi kun Valget mellem at lade Fordring falde, hvilket, i Henhold til det i forrige Artikel Udviklede, betyder Arbeiderklassens — og for øvrigt efterhaanden ogsaa de andre Klassers — faktiske Ufrihed, under den Kredses Herredømme, der vil danne sig paa Basis af »Bedrifternes Centralisation«, eller Statens Indgriben til Maalets Gjennemførelse. — Men dette vil sige: »den socialistiske Stat«, paa hvilken vi ikke tro, og Arbeiderorganisationerne blive da for os det Hoveddrivhjul, af hvis Virksomhed den hele Bevægelse vil være afhængig.

Hvorledes bør nu saadanne Organisationer virke?

Deres Virksomhed bør gaa i en dobbelt Retning, der dog har mange Berøringspunkter. Der maa virkes indadtil og udadtil, og det vigtigste Organ, i hvilket begge disse Retninger forenes, er Bevægelsens Presse.

Beskaffenheden af denne Presse er derfor et Hovedpunkt, maaske det aller vigtigste.

At skabe en revolutionair Presse er grumme let, men at skabe en evolutionair, en, der kan gjøre en Forstaaelse, en Overenskomst mulig, er overordentligt vanskeligt.

Den, der leder en saadan, maa sidde inde med omfattende Kundskaber, der gjøre ham det muligt at forstaa ikke alene sin egen Klasses, men ogsaa de andre Klassers Standpunkter. Han maa være en paa engang human og modig Personlighed, for hvem det til den ene Side ligger nærmere at beskæftige sig med »Spørgsmaal« eller »Institutioner« end med Personer, men som ogsaa tør dette, baade indadtil imellem sine Egne og overfor Modparten, men som fremfor Alt, naar dette bliver nødvendigt, er sig bevidst, at de Sager, der da optages til Behandling, maa undersøges grundigt, og ikke, som det destoværre altfor ofte sker, med den største Overfladiskhed.

En fornuftig ledet Arbeiderpresse, hvilken det er om at gjøre at opnaa noget Reelt, skal sky Doktrinerne som Pesten, og det, hvad enten de bære Carl Marx Firma eller Manchesterskolens. Naar den optager dem til Behandling, skal den aldrig undlade at paavise, baade det Rigtige og det Gale i dem, selv om den derved gjør Modstanderne en Indrømmelse, thi paa intet andet Omraade i Livet gjælder det som paa Nationaløkonomiens

at taktiske Seire kunne være tilintetgjørende strategiske Nederlag.

Dersom man f. Ex. i dette Øieblik vilde lamslaa Socialismen for nogle Aarhundreder, saa kunde man blot indføre den i en stor Kulturstat, som f. Ex. England eller Tyskland. Experimentet vilde være dyrt, men probat.

Indadtil bør altsaa en Arbeiderpresse virke ved først og fremmest at samle de lærte Arbeidere om Fanerne, oplyse om, hvad der kan naas ved Organisation, og om, hvad der kan tabes ved Mangel paa Organisation. Slutte Arbeiderne i de enkelte Fag tæt sammen og atter Fagene indbyrdes, sætte Solidaritetsfølelsen paa Programmet og bekæmpe Mistroen. Saasnart man er færdig med de lærte Arbeidere, maa der tages fat paa de ulærte og Kvinderne, og her foreligger den store Opgave, som vi i tidligere Artikler have vist, at de engelske Trades Unions havde forsømt lige indtil Londoner-Dokstriken, nemlig at klargjøre for de lærte Arbeidere, at de Ulærtes Kamp for Tilværelsen ikke var dem uvedkommende.

Til den anden Side maa en Arbeiderpresse paavirke de andre Samfundsklasser, faa Mellemstanden til at begribe, at de Forhold, der truer Arbeidernes Livsinteresser, ogsaa true Mellemstandens, en Sandhed som denne maa se at forstaa inden det bliver for sent.

Et uundværligt Grundlag for en enig Sammenlutning mellem Arbeiderne er Dannelsen af Fonds i Forsikringsinstitutioner — Sygekasser, Hjælpefonds mod Arbeidsløshed — o. l. Vanskeligheden herved er maaske den største, der stiller sig i Veien for Organisationen af de ulærte Arbeidere, men Erfaringen viser, at denne Vanskelighed maa overvindes, dersom Foreningerne skulle holde sammen

under fredelige Forhold, og paa den anden Side er Foreningernes faste Organisation Betingelsen for at saadanne kunne indtræde.

Om hver enkelt af disse Institutioner var der meget at sige, og muligvis skulle vi senere optage dem til Behandling enkeltvis, men her kunne vi foreløbig kun antyde dem.

Selvfølgelig ere Arbejderorganisationerne Arbeidernes selvskrevne Ledere under Tvistigheder mellem Arbeidsgivere og Arbeidere, og med Hensyn til disse maa Alt forsøges, inden der skrides til Strike. De vigtigste Organer til Fredens Bevarelse under saadanne Forhold ere Enigheds- og Voldgiftskamrene, angaaende hvilke jeg henviser til mine Artikler: »Sociale Fredsinstitutioner« i »Berlingske Tidende« begyndte den 8. April og sluttede den 27. Mai iaar. Kan man ikke naae til Enighed gennem disse Institutioner, hvad man næsten altid kan, og vil man skride til Strike, maa to Punkter paa det Nøieste overveies, nemlig: 1. Strikens ethiske Berettigelse og 2. dens økonomiske Mulighed.

Syndes der mod et af disse Punkter, vil man tidlig eller sent komme til at fortryde det. Indvender man, at en i og for sig uberettiget Strike godt kan gennemføres, naar man kun raader over tilstrækkelige Pengemidler, saa tør jeg ikke benægte dette; men jeg minder da om, hvad jeg udtalte før, at taktiske Seire kunne være strategiske Nederlag, hvilket netop gjælder her. En Strikes Forløb er ikke alene af Betydning for det konkrete Tilfælde, men for mange følgende, og den offentlige Mening, der mere og mere vil komme til at spille en afgjørende Rolle i disse Spørgsmaal, altsom Manchesterskolens kortsynede Individualisme giver Plads for Samfundsfølelsens sunde og

hensigtsmæssige Princip, forvirres og irriteres kun, naar Arbeiderorganisationerne udbytte gunstige Konjunkturer til at gennemføre uberettigede Fordringer med. Og hvad der er sagt med Hensyn til Strikens Begyndelse gjælder ogsaa med Hensyn til dens Afslutning: Fredsbetingelserne.

Er en Strike vunden kan man ikke gjøre noget Fornuftigere, end at akceptere billige Fredsvilkaar, og intet Dummere end at skruue Fordringerne op paa Basis af den øieblikkelig gunstige Situation. Dette gjælder naturligvis i lige saa høi Grad, naar Seiren er paa Arbeidsgivernes Side. Jeg kunde fylde Spalter med Exempler, der godtgjøre Rigtigheden af denne Sætning.

Af den Mængde større og mindre rent praktiske Opgaver, der foreligge fornuftig ordnede Arbeiderorganisationer, skal jeg endnu berøre to, nemlig: Dannelsen af Andels- og kooperative Forretninger, og Virksomhed i Retning af Udvandring.

Den første skal jeg ved Leilighed behandle for sig, da den kræver en mere indgaaende Belysning. Dannelsen af saadanne Forretninger er i Overensstemmelse med den hele økonomiske Udvikling, og ville kunne blive en mægtig Løftestang for Arbeidernes Interesser; men disse Foretagender ere vanskelige at lede, og de Farer, deres Ledelse rummer, maa være klart udtalte og imødegaaede gennem Statutterne. At saadanne Forretninger paa den anden Side kunne naae en overordentlig Udvikling er der Exempler paa i Kæmpeforretninger af denne Art i England, og i grundmurede Huse i Frankrig, Tydskland og Schweiz.

Hvad Udvandringen angaar skal jeg endnu tillade mig at bemærke Følgende:

At Størsteparten af Europa for Tiden er overbefolket, er en Kjendsgjerning, der til den ene

Side finder sit Udtryk gennem en altfor lav Pris paa den menneskelige Arbeidskraft, baade den legemlige og den aandelige, og til den anden i de Anstrængelser, som fremsynte Regjeringer udfolde for gennem Kolonierhvervelser og paa anden Maade at skaffe Beskæftigelse for den overflødige Arbeidskraft.

Men samtidig med disse Bestræbelser begynder der at gøre sig andre gjældende, som maa opfordre til den største Agtpaagivenhed og energisk Handlen, medens det endnu er Tid.

Der er en Tendens til at hindre Indvandring, selv hvor der endnu findes store ubesatte Territorier, hvilket giver sig tilkjende f. Ex. i Amerikas og Australiens Afspærring mod Kina, og førstnævnte Lands Skærpelse af Indvandringsbetingelserne, samt Tysklands Afspærring med Polen, der ikke foretages af nationale, men af økonomiske Grunde.

Det hører med til god gammel Manchesterkatekismus, at Staten ikke maa befordre Udvandring, men kun Indvandring, og dette er ganske i Overensstemmelse med Skolens Grundsyn; thi jo flere der er til at slaaes om Arbeidet i et Land, desto billigere vil man kunne erholde Arbeidskraften, men ogsaa her stiller de faktiske Forhold visse Fordringer, der ville tvinge Staterne til at følge en anden Politik paa dette Omraade. Det, der for vort Vedkommende er at befrygte, er kun, at vi komme for sent, en Rolle, der jo ganske vist ikke er os ubetinget fremmed, men som ikke derved bliver værdigere eller klogere.

Ogsaa dette er et af de praktiske Hovedspørgsmaal, der for Tiden ligge for, som paa-trængende Opgave for en dygtig ledet Arbejderorganisation, der paa den ene Side vil kunne fremme den gennem selvstændig Handlen, og paa

den anden Side vil kunne anspore Regjeringen, først og fremmest til at yde Penge til foreløbige Undersøgelser og senere Laan til den egentlige Kolonisation. Denne maa for at nytte, ikke foregaa enkeltvis, men Kolonivis, af Grunde som jeg her ikke kan gaa ind paa, og derved bevares ogsaa bedst Forbindelsen med Moderlandet, af hvilken dette jo kan høste uberegnelig Fordel. Hvad havde f. Ex. England været uden Indien?

For at kunne paavirke Regjeringen med tilstrækkelig Eftertryk er det en Selvfølge at Arbejderklassen maa søge at blive repræsenteret i de lovgivende Forsamlinger saa fyldigt som muligt. Dette er jo i England, for at holde os til dette Land, Tilfældet i stor Udstrækning, og vi have i tidligere Artikler paavist, at der ikke er noget Hverv i dette Land, som en Arbejderrepræsentant ikke kan naa.

Men hvad vi have skitseret her, er paa en enkelt Undtagelse nær, ydre Foranstaltninger, hvilke alle ville vise sig unyttige, dersom der ikke indadtil i Arbejderklassen foregaaer en Udvikling i Lighed med den, vi have paavist for de engelske Arbejderes Vedkommende.

Det første Skridt henimod en saadan, tro vi maa baseres paa Oplysning. Herved tænke vi ikke saa meget paa Undervisning i Fransk og Tydsk o. s. v., som paa en Oplysning, der gaaer ud paa at bibringe Arbejderne et virkeligt Kjendskab til Samfundets økonomiske Organisation og Betingelserne for den. En Oplysning som sætter ham i Stand til at forsvare de Standpunkter, som han henter fra sin Erfaring om det praktiske Liv, dersom disse Standpunkter ere rigtige, og til at ændre dem, dersom de ere gale; som gjør det muligt for ham at imødegaa sine Modstandere — der tilvisse ikke trænge mindre til Oplysning paa dette Omraade,

end han — med virkelige Grunde istedetfor med Grovheder eller Trusler.

Jo mere Oplysning det er muligt at bibringe Arbeideren paa dette Omraade, desto mere vil han indse at Underklassens Bevægelse fra et lavere til et høiere Niveau er en historisk Proces, der heldigvis ikke lader sig hindre af nogensomhelst Vold eller Undertrykkelse, men heller ikke fremmes gennem vulkanske Udbrud, der ville tilbagelægge Aarhundreder i Maaneder. Desto mere vil han kunne belære sine Modstandere om, at som der gives Tider, hvor Kulturfremskridtet kræver Individualismen som bærende Ide, fordi Opgaven da er en Forøgelse af Arbeidets Intetsitet, saaledes er der andre Tider, i hvilke Opgaven er, at gøre det Erobrede tilgængeligt for Samfundet i dets Helhed. Dersom ikke saadanne Tider kom, **vilde Individet nemlig ende med at sluge Samfundet, hvilket sikkert ikke er Meningen.** Overgangen mellem saadanne Perioder er de sociale Klassemodsætningers Kampplads, og paa en saadan staaer hele Verden netop nu. Man er kommen over saadanne Tider, der ere de sværeste Historien kjender, i Fred, og man er kommen over dem under de frygteligste Kampe. Hvorvidt det ene eller det andet skal blive Tilfældet, beroer paa det Lod, som de, der sidde inde med Tidens aandelige Udvikling, kaste i Vægtskaalen. Er dette tungt nok til at veie op mod de paa begge Sider aandelige Umyndiges Partisaner, saa seirer Freden; hvis ikke saa kan ingen ydre Magt hindre Udbrudet af den sociale Revolution.

Efterskrift.

Noget af det, der under en Strid imellem Arbeidsgivere og Arbeidere mest forbitrer Stemningen overfor Arbeiderorganisationer er dissers Tilboielighed til at række Haanden ud efter Hjælp i et andet Land. Saasnart dette Moment føres ind i Kampen, gribes det øieblikkelig af Agitationen, og Stemningen vendes imod Organisationerne paa Grundlag af Publikums Patriotisme.

At denne Manøvre udføres saa let, ligger i, at det nu forsvundne »Internationale« med sine internationale, revolutionære Formaal endnu er i frisk Minde, saavel som i, at det vistnok ikke kan nægtes, at der ogsaa nu eksisterer socialistiske, internationale Forbud med en politisk Omvæltning i de enkelte Lande som Formaal.

Men lige saa forkastelige saadanne Formaal ere, lige saa berettiget er det, at Arbeiderorganisationerne i de forskellige Lande sætte sig i Forbindelse med hinanden for de økonomiske Spørgsmaals Vedkommende, ja det er ikke alene berettiget; det er aldeles nødvendigt.

Dette ligger ikke alene i, at en overvældende Mængde Produkter ere internationale, hvilket gør

internationale Aftaler nødvendige ved Forandringer i en saa væsentlig Del af Produktionsomkostningerne som Arbejdslønnen udgjør, det ligger tillige i, at Kapitalen er international, og som vi have set i de foregående Artikler, har en stigende Tendens til Koalition, hvilken den selvfølgelig ogsaa anvender under Arbeidsstridigheder. Men det ligger endelig og maaske mest i, at den meneskelige Arbeidskraft i sin Egenskab af Vare er international og lader sig flytte fra Produktionssted til Produktionssted af Kapitalen.

Derfor se vi ogsaa, at saasnart en Stat for Alvor begynder at tage sig af sine Arbejderforhold, saa maa den søge at træffe internationale Overenskomster om en Mængde Forhold, som den ikke kan ordne selvstændig uden at risikere at bebyrde sin Produktion for Verdensmarkedet med saadanne Omkostninger, at den maa ligge under, og ganske det samme gjælder Arbejderorganisationerne, naar de ville gjøre det muligt for deres Medlemmer at deltage i Fastsættelsen af Arbeidsbetingelserne.

Det var sikkert ikke for Fornøielses Skyld, at den tyske Keiser sammenkaldte den internationale Arbejderkonference forrige Aar. Det var en Consekvens af den tyske Arbejderlovgivning, der forrykkede de tidligere Produktionsforhold ogsaa for Varer, der skulde konkurrere i Verdensmarkedet; det var en Consekvens som allerede for flere Aar siden var fremhævet af Bismarck som Hovedvanskeligheden ved Ordningen af disse Forhold, og det kan jo heller ikke nægtes, at det er en Hovedvanskelighed. Men ganske det samme gjælder, naar vi forlade Statens Standpunkt og stille os paa Arbejderorganisationernes. Ogsaa disse ville gjøre noget Alvorligt i Arbejderspørgsmaalet, og ogsaa disse stode derfor paa den samme Hindring

og søge at komme over den paa samme Maade som Staten: gennem internationale Aftaler. Hvad skulde det f. Ex. kunne nytte, at danske Snedkere følte sig solidariske under en Strike, naar Arbeidet Dagen efter optoges af svenske eller tyske. Nei, internationale Aftaler, og Forbindelser mellem de forskjellige Landes Arbeiderorganisationer ere aldeles nødvendige, dersom der skal kunne udrettes noget som helst med dem.

Vi have tidligere sammenlignet væsenlige Sider af Arbeiderorganisationernes Virksomhed med Børsens, og dette passer ogsaa i dette Forhold. At spærre Organisationerne af for internationalt Samkvem, vil gøre dem lige saa meningsløse, som en Børs, der spærres af paa samme Maade, medens omvendt Arbeiderorganisationer, der gaa udenfor deres økonomiske Opgaver og drive international Omvæltningsspolitik, ville handle netop ligesaa forkasteligt som en Børsring, der gør det samme, og lige saa fuldt som denne være hjemfalden til kriminel Forfølgelse.

Arbeiderorganisationerne maa varetage Arbeidets Interesser fra Land til Land, ligesom Skibene Handelens under nationalt Flag.

